ԹԻՒ 760 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ ՇԱԲԱԹ 1881 ՅՈՒՆԻՍ 20

ԿԱՅՐԵՆԻՔ

10 փարայ **ՕՐԱԹԵՐԹ** 10 փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՊԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պօլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեճիտ կանխիկ. գաւառական թղթատարութեան ծախսը մեր վրայ է: Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունուին:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Բիլա փալա խան թ. 3 Ս.Ղ. Գարտիգպաճեան Տպարանը: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չը տրուիր: Յանուցման տողը մեկ անգամի համար 3 դրուշ է. աւելի անգամի համար սակարկութիւն կընլայ:

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ՈՐ ՅԱՌԱՋ ԵՐԹԱՔ

Բնաւ ժամանակ մը եղած չէր որ մեր Ազգին մէջ 20 փարանոց և 10 փարանոց լրագիր հրատարակուէր. ահաւասիկ այս ժամանակն այսօր է:

Ժողովուրդը երբեմն կը գանգատէր թէ աժան լրագիր չկայ մեր մէջ. կը գանգատէր թէ մեր լրագիրները երկար երկար յօդուածներով, տաղտկալի վիճաբանութիւններով լեցուն են. առաջնորդական և անձնական կռիւներով կը պարապին և այլն և այլն: Ուրախ եմք որ այսօր այս ամէնը չկայ. հրապարակին վրայ երկու 20 փարանոց լրագիր և մէկ 10 փարանոց լրագիր կայ այսօր. երեքն ալ սին և վնասակար վիճաբանութենէ հեռի ազգային, ներքին և արտաքին կարևոր լուրերը կը հրատարակեն սրտերն հրահանգելու, մտքերը մշակելու և գաղափարներն ուղղելու համար:

Մենք եթէ հայրենիքը 10 փարայի ի-ջեցուինք, պատճառը ոչ այս կամ այն թերթին վնասելու այլ 10 փարայով ընթերցանութիւնը ծաւալելու համար մեր ունեցած իղձն ու փափաքն է. այս փափաքն ունինք ամեն կարգի ազգայիններու և գլխաւորապէս մեր գաւառացի բեռնակիր եղբարց հանգստեան և պարապոյ ժամերը գրաւելու և զանոնք կրթելու և լուսաւորելու համար: Մենք այս կամ այն ազգային հաստատութեան նպաստելու յաւակնութիւնը չունինք. ոչ գիտեմք թէ ազգային խմբագիրը մը որքան ալ աշխատի և չարչարուի, որքան ալ աւելի թերթ ծախէ, դարձեալ այսպիսի տարապայման ղօղոզութիւն մ'ընելու կարողութիւնը չունի. այլ իւր լրագրական ծախքերը հոգալէ վերջը հազիւ կարող է պարտք չընել, և սակայն գանձը հաւոյ ապրիլ, Թումդաքու կամ Պեշիկթաշ բնակիլ, առանց զուարճութեան կամ զբօսանոց համար տեղ մ'երթալու, իւր ընտանիքն ու զաւակները մեկտեղ առնելով ուրախութիւն մ'ընելու զոր կընեն ամեն կարգի ազգայինք, մինչև իսկ ձկնորսն ու բեռնակիրը կիրը: Ըսել է թէ մեր Ազգին մէջ ամենէն ստորին և եթէ չամաչեմք, ամենէն անարդ ճանչցուած արհեստը լրագրութիւնն է. և տակաւին յառաջդիմութիւն կսպասենք մենք... ցաւալի և ողբալի բան:

Արդ յայտնի համարձակ կըսենք. ո՛վ որ 10 փարայ տալով Հայրենիք մը չկարդար, նա յառաջդիմութեան թշնամի է. վասն զի առանց լրագրութեան յառաջդիմութիւն չկայ ոևէ Ազգի մէջ, և այն որ յառաջդիմութիւն կը սիրէ, պէտք է որ լրագիր կարդայ ոչ թէ օրը քանի մը ժամ այլ գոնէ մէկ ժամ:

Իսկ դուք բեռնակիր եղբայրներ, դուք որ ձեր հայրենիքէն և գաւակներէն տարագիր ի Պօլիս կը պանդխտիք, Ձեր ճակտին քրտինքովը Ձեր գաւակաց հացը ճարելու համար, միթէ օգտակար բան մ'երբած չէ՞ք ըլլար եթէ իրիկունները ձեր բազմաբիրտն աշխատութենէն վերջը 20 փարայ կամ 10 փարայ տալով լրագիր մը կարդաք, բան ստրվիք, ամբողջ Տիեզերքին վրայ լուր առնէք, ձեր գաղափարները ուղղէք, նամանաւանդ տեւնէք և տեղեկանաք թէ ձեր հայրենիքէն ինչ լուրեր հասած են և ինչպէս կապրին ձեր հայրենակիցները: Միթէ աւելի աղէկ չէ՞ որ իրիկունները փոխանակ թղթով կամ նարտով անցընելու Ձեր թանկագին ժամերը, լրագիր կարդալով անցընէք. հոգ չէ նոյն միջոցին ձեր քրտնաթոր աշխատութենէն հանգիստ առնելու համար դաւաթ մը օղի ալ եթէ ուղէք, կրնաք խըմել, բայց խումբ խումբ նստելով լրագիրը ձեռքէն չձգէք և կարդալ չը դիտցողներուն ալ պէտք է սորվեցնէք. ահաւասիկ Ղալաթիոյ դպրոցը ձեզի կիրակի օրերը ձրի կարդալ սորվեցուց. բայց դուք ինչ կընէք հիմա. լրագիր մ'ալ չէք կարդար և այսպէս ինքզինքնիդ, սրտերնիդ, մտքերնիդ ալ կը կուրցընէք: Մարդ աշխարհի վրայ չվնասի հաւոյ չապրիր. բարոյական հայն ալ պէտք է և առանց ասոր նիւթական հայ չըկայ: Ահա այսպէս կը պահանջէ մարդկութիւնը, ազգութիւնը և Հայութիւնը:

«ԿԱՐԴԱՑԻՔ ՈՐ ՅԱՌԱՋ ԵՐԹԱՔ»:

———

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Անգղիոյ Հասարակաց խորհրդարանի յունիս 13/25 ի նստին մէջ Գ. Կլատսթոնէ Լորտ Տիւֆըրինի տրուած հրահանգին վրայ խօսելով, հետևեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

«Լորտ Տիւֆըրինի առաջին գործը պիտի լինի իւր ազգեցութիւնը և ոյժը գործածել Հայ ժողովրդեան բնակած Ասիական գաւառաց մէջ բարենորոգմանց գործադրութիւնը վերջացնելու համար»:

Ն Ե Ր Ք Ի Ն

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

(Շարունակութիւն երեկոյեան)

Նէճիպ պէյ կըսէ թէ ներքինիներու դէմ ատենին պատերազմ մը չդողցուելու համար հսկելու պաշտօն ունենալով, և Բէզան աղային քանի մը բան դողնալը տեսնելով քանի մը յանձնարարութիւն ըրած էր անոր. ուստի և այս պատճառաւ թշնամի եղած էր իրեն: Այլ պէյ ալ Սուլթան Ազիզը թշնամանած ըլլալն ուրացաւ. նոյնի վրայ ալ վկայներուն յայտարարութիւնը հնրքեց:

Ընդհանուր դատախազը պահանջեց որ դատարանը ամբաստանելոց յանցաւոր ըլլալն արտասանէ:

Նախագահին առաջարկութեամբ Մուսթաֆա վէհվիճան, Հաճի Մէհմէտ և Նէճիպ պէյի վստահութեան Բէֆիդ պէյ երկար գրութիւն մը կարդացի որով կըսէր թէ առաջինները յանցաւոր չեն կրնար համարուիլ, նկատելով որ այս ոճիրը բարձրագոյն պաշտօնէից ազդեցութեամբ գործեր են: Իսկ Նէճիպ պէյ ծովեզրը կողմի դուռը պահպանելով, բնականաբար ներսը պատահածը չէր կրնար իմանալ. պարագայ մը որ իւր անմեղութիւնը կրնայ հաստատել:

Ընդհանուր դատախազը պատասխանելով կըսէ թէ մարդասպանը բնաւ յանցանքէ աղատ չեն կրնար ըլլալ, քանի որ սպանութիւնը ոչ թէ սպառնալեաց ներքև այլ 100 ոսկւոյ ամսական և 30 ոսկի պարգև առնելու համար գործած են: Նէճիպ պէյ ալ յանցաւոր ըլլալէ չկրնար դադրիլ. վասն զի ինքը պալատան բո-

լոր դրներուն պահպանութիւնը յանձն առած լինելով, կրնար սպանիչները ներս մոնելէ արդելուլ։ Ուստի անոր դատադրութեան մասնակցութիւնն անկրկնելի է։ Ցետոյ Ֆասրիպէյի և Մուսթաֆա Ձէզաիրլիի փաստաբան Ալի Ջէնտի կը լսուի և կըսէ թէ խոստացուած վարձատրութիւնը այսպիսի մեծ ոճիր մը գործելու համար բաւական չէ և կեզրակացնէ թէ տրուած վկայութիւնք ատոնց յանցաւորութիւնը չեն կրնար հաստատել։

Կայսերական դատախազը կըսէ թէ սպանիչները առաջ 300 ղրուշ ամսական ունէին միայն. թէ իրենց ամսականին վրայ այսպիսի խոշոր յաւելում մ'ընելու համար արժանիք չունէին և հետևաբար յիշեալ գումարը սպանութեան համար միայն տրուած է։ Փաստաբանը կը պատասխանէ թէ Տօքթէօր Ֆասթրօ յայտարարած ըլլալով թէ Սուլթանին կուրծքին վրայ բնաւ վէրք չկար, Ձէզաիրլի Մուսթաֆան այսպիսի վէրք մ'ըրած ըլլալու ամբաստանութիւնը կը հերքուի։

Կայսերական դատախազը կըսէ թէ Տօքթէօր Ֆասթրօի խօսքին վստահիլ պէտք չէ, քանի որ յայտարարեց թէ ղոյդ մը եղունգի մկրատով մարդու մը գլուխ կրնայ կտրուիլ։ Տօքթէօր Ֆասթրօ կը պատասխանէ թէ ինքն ըսել ուզած էր որ կոկորդի մը մէկ մասը կարելի է կտրել, իսկ գլուխը ոչ։

Իղձէթ պէյի փաստաբանը կըսէ թէ ներկայացեալ ապացոյցները Իղձէթի յանցաւորութիւնը չեն կրնար հաստատել։

(Շարունակելի)

——

Ասկէ առաջ Աժանս Հալաս ծանուցած էր թէ Սօֆիայի մէջ երեք ազգատական երեսփոխան սպաննուելու է. Մարիցա լրագիրը այս լուրը սուտ կը հանէ։

— Սթամպուլ կը ծանուցանէ թէ վեհ. Սուլթանին քոյր և Տամատ Մահմուտ փաշայի տիկին Ձէմիլէ Սուլթան յանձն չէ առած իւր ամուսինը արձանել և նոր դժբաղդութիւն մ'ալ ինքը պատճառել։

— Պելգիայի անտառին անտառապետը և նորա թարգմանը աւազակայ ձեռքն իյնալով, ատոնք 5000 ոսկի վրկանայ գին պահանջեր են։

— Դարձեալ Սելանիկէն երկու ժամ հեռի աւազակները հարուստ տաճիկ մը ձերբակալեր և մեծ գումար մը կը պահանջեն Եղեր իրը վրկանք։ Ատոնցմէ զատ Սելանիկի Հրեից թաղին մէջ մարդուր հագուած պարոններ առաւօտանոյ կանուխ շատ մը տուներու պատուհանէն հրկիզիչ նիւթեր նետեր են, սակայն բարերաղդաբար օտիկանութիւնը վրայ հասնելով մեծ դժբաղդութեան մը առաջքն առեր է։ Ցիշեալ պարոնները, կըսէ Սթամպուլ, անտարակոյս աւազակներ են, որք հարուստ Հրեայ մը յափշտակելու կամ տուները կողոպտելու համար հրդեհել ուզեր են։

— Եգիպտոսի դանձային եկամտայոյզը յունվար մեկէն մինչև յունիս մեկ 8,418,000 ոսկի մուտք և 8,308,000 ոսկի ելք կը ցուցնէ։

— Պ. Թրօթմըը Փիոսէն մայրաքաղաքը վերադարձաւ երէկ։

— Ինչպէս ծանուցինք, Թուրքօ-Հելլենական դաշնագիրը երէկ պիտի կընքուէր, ուստի Յունաց դեսպանը Սերվեր վաշային դնաց, սակայն դաշնագրին մէջ երկու տող սխալ ընդօրինակուած ըլլալով, որոշուեցաւ դաշնագրին ստորագրութիւնը յետաձգել մինչև ցնոր ընդօրինակութիւն։

— Թունուզէն յունիս 21 թուով ղարնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Թունուզի պէյին թագաւոր Զավէք անուն դանձապետը շատ մը դոհարեղէններ գողնալով Անգլիոյ հիւպատոսարանը փախեր է. Պէյը միլիոն մը ստակ և երկար տարիներու հաշիւ կը պահանջէ հիմայ։

— Երէկ վեհ. Սուլթանը Արևելեան-Րումելիի կուսակալ Ալէքօ փաշան իւր ներկայութեան ընդունելով, մեծ պատուով ընդունեց և ձախտոտի տուփ մը ընծայեց, տուփին վրայ ականակուռ գրերով վեհ. Սուլթանին անունը գրուած էր։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային վարչական խորհուրդը հարկ ղդալով մկրտութեան, պսակի, յաւուկ պատարագի և այլ եկեղեցական արարողութեանց կատարման առթիւ, ժողովրդէն առնուած նուէրներու մասին հիմնական կարգադրութիւն մ'ընել, եօթն անձէ բաղկացեալ խառն յանձնախումբ մը կազմեց և պաշտօն յանձնեց ատոր սոյն նուէրներն օրոշ և օրինաւոր քանակութեամբ ճշդել, քահանայից և թաղային անուանկներու բաժինն օրոշել, ինչպէս նաև անոնց հաւաքման եղանակը սահմանել։

Սոյն խառն յանձնախումբն երէկ ըստ հրաւիրանաց Ս. Պատրիարք Հօր գումարուեցաւ ի Պատրիարքարան և իւր պաշտօնին ձեռնարկեց։

——

Սամաթիոյ և Նալբը դաբուլ թաղական խորհրդոց միջև ծագած թաղային սահմանաց խնդիրն Ազգային Վարչական խորհուրդն նկատողութեան առնելով Սէթեան Միհրան էֆէնտիի կողմէ մատուցեալ քննութեան տեղեկագրին համաձայն լուծեց սոյն խնդիրն, կրկին թաղերու սահմանաց գիծն որոշելով, և իւր կարգադրութիւնը հաղորդելով կրկին Թաղ. խորհրդոց. հրաւիրեց մասնաւորապէս Նալբը դարուի Թաղ. խորհուրդն իւր թաղէն պակասած երեսփոխանին տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու որմէ ձեռնթափ եղած էր թաղային սահմանաց չվոխոտութիւնը պատճառ ցոյց տալով։

——

Հալէպի Առաջ Տեղապահն իւր պաշտօնէն հրաժարած լինելով Հալէպի քահանայից դասէն Արժ. Տ. Մատթէոս քահանայ սոյն պաշտօնին կոչուեցաւ։

——

Պրուսայի գաւառական Ընհանուր ժողովն ամբողջապէս ի նորոյ ընտրուած և արդիւնքն տեղեկագրուած լինելով՝ Ազգային Վարչական խորհուրդն ոյն ընտրութեան օրինաւորութիւնը հաստատեց և վաւերեց Պատրիարքական կոնդակաւ։

——

Երուսաղէմի Հոգևոր եկեղեցւոյ վարդապետ եղիշէ վարդապետ Տուրսունեան՝ որ գիտնական գաստատու մ'է և կարնոյ վարժարանաց մէջ պաշտօն կը վարէ, Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հօր դիմած և խնդրած լինելով որ իբր աշխարհական ընդունուի իծոյ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, Ամեն. Սրբազան Պատրիարքն ընդունեց Պ. Տուրսունեանի խնդիրն, և անոր անունն արձանագրուեցաւ Պատրիարքարանի աղգահամարի տումարին մէջ։

——

Երընկայէն Պատրիարքարան հասած վերջին գրերը կը ծանուցանեն թէ Մեծին Ներոխսի մենաստանի նորոգութեան ձեռնարկուած է Սրբազան Պատրիարքի կողմէ յուզարկուած գումարով։

——

Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց և Մատնայ վանուց միաբանութեան կողմէ սոյն կրկին վանօրէից ելումտից հաշուեցոյցերն Ազգային վարչութեան յուզարկուած լինելով Տնտեսական Տեսչութեան յանձնուեցան ի քննութիւն։ Մատնայվանուց մէջ գիշերօթիկ վարժարան մը հաստատուած լինելով՝ ուր տասն-աշակերտ կերտ կրթութիւն կընդունին, Սրբազան Պատրիարքը գոհունակութիւն յայտնեց վանահօր։

——

Զարշամպայի նախորդ առաջնորդական Տեղապահ Ցարութիւն Եպիսկոպոս նոյն վիճակէն մինչև յարդ չմեկնելուն և իւր ներկայութիւնն նոր "զեղծմանց առիթ լինելուն պատճառաւ՝ Սրբազան Պատրիարքը աղդարարութիւն ուղղեց յիշեալ Եպիսկոպոսին անյապաղ նոյն վիճակէն մեկնելու համար։

——

Պատրիարքարանի մէջ տեսնուած ամուսնական գաւառու վերաքննութեան համար թէև կանոնական պայման մ'էր երաշխաւորութիւն առնուլ վերաքննութեան խնդիր ընող կողմէն. սակայն Ազգային Վարչական խորհուրդն նկատելով որ շատեր թէև վերաքննութեան խնդիր կը մատուցանեն, սակայն անկարող ըլլալով խնդրուած երաշխաւորութիւնը տալ, և այս պատճառաւ դժուարութիւններ տեղի ունենալուն՝ երաշխաւորութեան պայմանը ջնջեց և իւր որոշումը Դատական խորհրդականին հաղորդեց ի գործադրութիւն։

——

Ինչպէս գրած ելինք, Հակահաստատեան ազգայինք ընդ ամէնը 300 հոգի երէկ Ս. Յովհան Ոսկերերան եկեղեցին ընդհանուր ժողով կազմելով, Պատրիարքական ընտրութեան խնդրոյն վրայ խորհրդակցեր են. և նկատելով որ Հոռոմէական ընդհանուր հասարակու-

թիւնը քուէարկութեան մասնակցելու հրաւիրուած չէ, մինչդեռ Բ. Դրան Պույրուլթուն ամբողջ Կաթոլիկ հասարակութեան ուղղեալ է. նոյնպէս նկատելով որ պատրաստեալ 12 ընտրելեայ ցանկը Հասունեանց ժողովը միայն պատրաստած է, և վերջապէս նկատելով որ Հակահասունեան երևելիներէն ոմանք Գեր. Ազարեանի ներկայանալով կայսերական Պույրուլթուն տեսնել ուզեր սակայն մերժուեր են, և Գեր. Ազարեան յայտարարեր է թէ իւր ժողովուրդը լոկ կրօնական ժողովուրդ մ'է, որոշեր են այս ընտրութիւնն ապօրինաւոր համարիլ և բողոքագիր մը ներկայացնել այսօր առ Բ. Դուռն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւստրիոյ տերութիւնը Բ. Դրան Տանուցագիր մը ղրկելով դիտել տուեր է թէ Օսմանեան արժեվիղոյ անդգիաց եւ գաղղիացի պարտատուարոյ ժողովին մէջ աւստրիական պարտատէրներն ալ պէտք է ներկայ գտնուին։

Օսմանեան արժեվիղոյ գաղղիացի պարտատուարոյ փոխանորդ Պ. Վալֆրէյ Գէրլին և Վիէննա պիտի երթայ գերմանացի և աւստրիացի պարտատուարոյ հետ համաձայնելու համար։

— 15 ի չափ Հելլեն կանոնաւոր զինուոր բանակէն փախչելով Բրեվէզայի օսմանեան զինուորական իշխանութեան ապաստաներ են, զինուորական իշխանութիւնն ալ այս մասին հրահանգ լանդըեր է Բ. Դրնէն։

— Թակպլաթ կը գրէ թէ ժէնեբրալ Իգնաթիեվ Արևելեան-Րումելիի կուսակալ Ալեքօ փաշային նամակ մը գրելով փեթերբուրգի հրաւիրեր է, մեծ Պուլղարիա մը կազմելու մասին հրահանգ տալու համար իրեն։

— Մայրաքաղաքիս լիման բէյիզի Տիլավէր փաշա Վեհ. Սուլթանին ներկայացնալով մեծ պատիւ և դրամական պարգև ստացաւ։

— Լոնտրայէն գրուած նամակներու մէջ, կըսէ Հագըգաթ, լորտ Տիւֆըրինի տրուած հրահանգին մեծ կարևորութիւն կը տրսւի. Կլատսթոն Թուռնուղի խնդրոյն մէջ դիտմամբ ձայն չէ հաներ որպէս զի քիչ մը վերջը երբ ինքն ալ եղիպտոսը դրաւէ, Գաղղիա ձայն չհանէ։

— Հագըգաթի ընդունած տեղեկութեանց նայելով, լորտ Տիւֆըրին Բ. Դրան հասկցուցեր է թէ Անգղիա Կիպրոսը Թուրքիոյ վերադարձնելու մտադիր է։

— Ուժը զրահաւորէ բազկացեալ Անգղիական տորմիղ մը Բակուզայի առջև խարիսխ նետեր է։ Նոյնպէս Իտալիոյ և Աւստրիոյ զրահաւորներն ալ Բակուզայի առջև հաւաքուեր են. կըսուի թէ բոլոր տէրութեանց նաւերը հոն պիտի գումարուին։

ՀԵՌԱԳՐԱՀՈՒԹԻՒՆ

(Ա.ժան Հավաս)

Ապէնք 21 յունիս իրիկուն

Կառավարութիւնը մեծ գործունէութեամբ կը շարունակէ զօրքերը սահմանագլխի ամբողջ գծին, մանաւանդ Արթայի մօտակայ կէտերուն վրայ կեդրոնացնել։

Բուլղարի պարպուելին սկսաւ։

Սահմանաց ուղղութեան եւրոպացի գործակալներն երէկ Բրեվէզա հասան Իրիս շոգենաւով, ուրկէ անմիջապէս Արթա մեկնեցան։

Սաբունցոլի զօրավարը, Փօլիտէս դնդապետը և Բոնոմեանթինիտէս հարիւրապետը եւրոպացի պատուիրակներուն հետ Արթա կերթան որոյ դրաւումը յաջորդիկայ երեքշաբթի օր պիտի սկսի։

Ցունական զրաւող յանձնախմբին նախագահ Գ. Մէթաքսա և գաղթացի առաջին պատուիրակ Միխէլ գնդապետը երէկ Պիրէոն հասնելով վաղը Անինիոպիտի մեկնի ուր արևմտեան Ցունաստանի զօրաբաժինը կը գտնուի արդէն Սուցո զօրավարին հրամանատարութեան ներքև։

Թագաւորական ընտանիքը գալ շաբթու Ֆալէրէն պիտի մեկնի Թաթօի ամառանոցն երթալու համար։

Կը հաւատան թէ յունական բանակը առաջին ճիւղը գրաւելուն պէս թագաւորը հոն պիտի երթայ իւր ներկայութեամբ բարեկարգութեան հսկելու համար։

Ֆալէր խարսխող ռուսական զրահաւորը եգիպտական ծով մեկնեցաւ։

Փարիզ 1 յունիս իրիկուն

Կ. Պոլսոյ գաղղիական գեսպան Պ. Թիսօ հանդուցեալ Պ. Տիւֆօրի տեղ Ծեբակոյին անդամակցութեան ընտրելի նշանակուած է։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՕՐՍԱ

Օսմ. Գանաօլիտ Գոյուկցայ երէկ իրիկուն	18- 3
» » Բացուկցայ այս առաւօտ	18-°8

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Սօսիէթէ ժէնէրալ Անդ. Ի/իր.	5-20
» Օթօման » »	4-
Կ. Պոլսոյ Պանքան » »	11-
Գրէտի Ժէնէրալ » »	6-3
Փոխ. 1863 (Մուհըմ) » »	-30
» 1865 (Մուհըմ) » »	93-
» 1869 (Բրինար) » »	93-
» 1872 (Պօն ամիւ Թրէզոր)	29-30
» 1873 (Բրինար) » »	91-
Թրամվայ Օսմ. Ի/իր	3-80
Թղթադրամ » »	1020
Րումելի երկաթուղի Ֆրանք	58-
Լաւրիում »	137-

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
(Օսմ. ոսկիով 100 դուրուշին)

Անգղիկն. ոսկի	109-30	Գարպօն սրճա.	92-
Գաղղիական »	87-20	Մէճիտիէ	108- 2
Բօլ »	90- 8	Վեցնոց	126-30
Գրիմից »	51-15	Հինդնոց	210-10
Գարպօն Թուղթ	8-92	Մէթալիք	205-20

. . . Խմբագիր Տէր

Այս օրերս Գարակէօմրիւկ և Սալմաթօմրուք թաղին մէջ փոքրիկ խմբակի մը կողմէ Խլրտում մը կը տեսնուի, խլրտում մը որ որո՛ւ և ի՛նչ բանի համար ըլլալը եթէ իրենք ալ չեն դիտեր ըսենք՝ տարօրինակ բան մը ըսած չենք ըլլար։

Այս խմբակը քիչ մ'ատեն վարժարանաց նկատմամբ անիմաստ խնդրագրեր և բողոքագրեր տեղալէ վերջը, այսօր ալ ելեր կեդր. վարչութեան ներկայելու նպատակաւ՝ Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ դէմ ամբաստանագիր մը յօրինելով, թալէացւոյս ստորագրել տալ կաշխատի։

Այդ ամբաստանագիրը մեզ ալ ներկայացուցին, սակայն մենք նորա մէջ օրինաւոր և կարևոր կէտ մը չնշմարելէ ետք՝ կարի յոյժ անտեղի դատանք զայն և չստորագրեցինք, վստահ ըլլալով միանգամայն որ և ոչ մի հաւատ թաղեցի պիտի ժպրհի ստորագրել զայն. և գործը ինքնին պիտի յանգի իր բնական վախճանին. այն է ոչինչի։

Այլ սակայն մեծ եղաւ մեր զարմանքը, տեսնելով Ձեր պատուական լրագրոյն այսօրեայ թերթին մէջ խօսքերն ըստորագրութեամբ մի նամակ, որ անշուշտ այդ խմբակէն գրչի առնուած և ստուած է ի հրատարակութիւն. որով աւելի խայտ ածած էին իրենց ներքինքն. որ է կերք և ատելութիւն. ոչ միայն չարաչար ամբաստանելով զՑեսուչն. այլ նաև Մեծ. Կրթական Խորհրդական էֆէնտին. իբր խօսիլ համար (առ քաղաքավարութեան) վարժարանաց նկատմամբ լաւ վկայութիւն տուող. այսինքն աւաջ վնասող։

Արդարև մենք չենք ըսեր ինչպէս ըսած չէ նաև Կրթական Խորհրդական էֆէնտին, թէ մեր վարժարանները բարձրը վիճակ մ'ունին, այլ համեմատմամբ, և ինչպէս ճշմարիտն է, կրնամք ըսել նախ.

Թէ մեր վարժարանները ունին այժմյան աստիճան լաւ վիճակ մը զոր չունէին տակէ մի քանի տարիներ առաջ.

Բ. Թէ մեր վարժարանաց արդի վիճակն, բազդատմամբ իւր նիւթական վիճակին՝ խիստ գոհացուցիչ է.

Գ. Թէ մեր վարժարանները կրնան իրենց այժմեան վիճակէն աւելի լաւ վիճակի մը վերածիլ, եթէ նիւթական վիճակը ներէ։

Արդ, այդ խմբակը եթէ դժգոհ է վարժարանաց արդի վիճակէն, փոխանակ ձրի ղրկպարտութեամբ ամբաստանելու տեսուչ, Հոգաբարձու, Թաղ. Խորհուրդ և Կրթական Խորհրդականն, որով և պարկեշտ թաղի մը հանգստութիւնը խռովելու, թող աշխատի նախ վարժարանաց նիւթական վիճակը բարձրացնելու միջոցներն հայթայթել, և ապա պահանջել ինչ որ կը պահանջէ այժմ։

Իրաց այս վիճակին մէջ, իրաւունք ունինք հաւատալու թէ Աղդ. Կեդր. վարչութիւնն ալ չպիտի ուզէ ի նկատ առնուլ Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ դէմ իրեն ներկայանալի ամբաստանագիրն ալ, որ նոյնպէս վերոյիշեալ խմբակին ձեռակերտն է. և ոչ թաղեցւոյն վիճակը։

Նոյնպէս յորդոր կը կարդամք այդ խմբակին, որ մէկդի թողլով իրենց երբիտասարդական անտեղի և անխոհուրդ արարքներն՝ աշխատին ընկերութեանց յառաջադիմութեանն և թաղին լուսաւորութեանն, որով միայն կարելի է հասնիլ այն բարձր վիճակին, որ թաղի մը պատիւն ու վառքն է։

Խնդրելով . . . խմբագիր, որ Ձեր մօտակայ թերթերէն միոյն մէջ հրատարակել բարեհաճիք։

Մնամք ևայլն ևայլն

Մէ ֆանէ Բաղէցիներ

1881 յունիս 19

Սալմաթօմրուք

ԻՄ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Ժ.Ա.

ՈՒՐ ԿԵՐԹԱՆՔ

Բաղէչի նահանգին մէջ Խլաթ ամանին թեղուտ գիւղի երկրաշարժէ ի սպառ կործանումն ամենքս ալ լսեցինք յաւ ի սիրտ։

Սոյն կործանման ղոհ գացին հարիւրաւոր մերազնեայք, գրեթէ նոյնչափ մը վիրաւորեալ ունինք. իսկ սոյն աղետէն աղատողներն ալ մերկ տկլոր նօթի փախած լեռ. ու ձոր ապաստանած են։

Սովելոց օժանդակ ցանձնաժողովը ապրի՛, իսկոյն օգնութեան հասաւ։

Մենք դիտաւորութիւն չունինք այս տեղ ողբերը յօրինել այս պատուհասակոծ մեր դժբաղդ ազգայնոց վիճակին վրայ, ձակատագիրը, բաղդը կամ դիպուածը տեսնենք տակաւին մինչև ո՛ւր պիտի հալածեն Դրախտի և Տապանի հայրենեաց այս զաւակունքը։ Մենք գառնամբ ուրիշ խնդրով զբաղելու։

Ինչպէս որ գրեթէ ամեն գաւառէ մայրաքաղաքիս մէջ պանդուխտներ ունինք, Թեղուտի պանդուխտ ազգայինները ալ կան ի Պոլիս։

Աւելորդ կըլլայ յայտնել թէ ինչ սրտաճմլիկ տեսարան կը բացուի այս դժբաղդ մերազնէից առջև երբ երկար տարիներ այս տեղ պանդխտութեան, աղքատութեան և թշուառութեան մէջ հեծելէ յետոյ բօթը կայծակի արագութեամբ կը գուժէ թէ Թեղուտ բոլորովին կործանած է . . .,

Առոյգ և կորիճ տղայ—մարդերը, որք ղօրն ի բուն անհանդուրժելի կեանք մը անցուներնուն հակառակ տակաւին Հայկական ահեղ տեսք մը, ծիծաղկոտ դէմք մ'ունէին երէկ, այսօր ոտքերնին միմեանց կը փարին, կը դողդողան սրտաւմ տխուր, և տղու մը պէս կարտասուեն, կուզեն գնալ հայրենիք, ողբալ իրենց դառնագոյն կորուստներն, որոց մէ ափսո՛ս կարի վաղ անջատեալ և զրկեալ էին ինչպէս կը խլուին թռչնոց ձագերն իրենց մօր թևէն իրենց հայրենի բունէն. այսպէս հէք և լալագին մեր թշուառ եղբայրներ կուզեն իրենց երկիր ուղևորիլ. խեղճ են ճամբու ծախք չունին. կեդրոնական մնատուկն առ ձեռն պատրաստ 100-150 ոսկի չունի որ այս դժբաղդ ազգայիններն ճամբայ դընէ։ Մայրաքաղաքիս թաղերը նամակներ կը դրուին որպէս ղի եկեղեցեաց մէջ պնակ շրջագայի և արդիւնքը պատրիարքարան ղրկուի։

Կամաչենք ըսել մեծ մեծ թաղերէ այնպիսի ամենաչնչին ամենայետին ամենայայտնի գումարներ կը հանին, որ միջակ ընտանիքի մը մէկ օրուան տան ծախքն է։ Պատրիարքարանէն գիտողութիւն կըլլայ սոյն հանգանակութեանց խեղճութեան վրայ և հրահանգ կը սրբուի վերստին չարունակել։ Միւս կողմէն Ս. Պատրիարք Հայրը մեր յիշեալ ազգայիններէն ձրի մինչև Տրապիզոն ղրկուելու մասին ինչպէս յայտնի է խնդրեր էր Առաջին նախարարէն ի պարտ ու պատշաճ տնօրինութիւն։

Ի պատասխանի սոյն խնդրագոյն Հայրենիքի անցեալ աւուր իմ ուղղ մէջ կը կարդամք։ «Ծովային գործոց նախարարութիւնը ծանուցանելով թէ ընդ ամենը երկու չոգենաւ ունի այդ գծին յատուկ, որոց մին նաւարանը նորոգութեան տակ է և միւսն ալ Տրապիզոնէն վերադարձին հազիւ մինչև գալ շաբաթ օր կրնայ ճամբայ ելնել, Ս. Պատրիարքը որպէս զի խեղճ Թեղուտցի աղգայիններըն 8-10 օրի չափ մայրաքաղաքիս մէջ չդեգերին, նամակ մ'ուղղեր է Աբդուլ Ռահիմ Լոյտի ընկերութեան, խնդրելով որ այս շաբթու Տրապիզոն մեկնելիք Աւստրիական չոգենաւուն մէջ ձրի ընդունուին յիշեալ Թեղուտցիները. սոյն գրոյն պատասխանը դեռ չէ եկած»։

(Մնացածը յաջորդ թուով)

Ա Զ Դ

Մայր եկեղեցւոյ Պէզճեան և Լուսաւորչեան երկսեռ սանուց տարեկան հարցաքննութիւնք՝ յառաջիկայ յունիս 22 երկուշաբթի օրէն սկսեալ պիտի կատարին ի միում եօթնեկի ի ձեռն մեծ ուսուցչաց և Համ. ուսուցչուհեաց ըստ ժամանակացուցի դասուց սոյն վարժարանաց։

Նոյն շաբթուան ուրբաթ օրն (26 յունիս) Պէզճեան վարժարանի Լ. կարգին աւարտական քննութիւնն ևս տեղի պիտի ունենայ։

Ցաջայոյս եմ որ ողդեսեր ծնողք, պաշտպանք և այլ ուսումնասէր ազգայինք պիտի փութան իրաւնսել ներկայութեամբնին։

Տնօրէն Միացեալ վարժարանաց
18/30 Յունիս 1881 Թ. Եփեան
Ի Խորհրդարանի Հոգաբարձութեան
Ի Մայր եկեղեցւոյ

——

Գումգաբու Հիսար տիպի Աճէմ տաղի կոչուած տեղը «Միութիւն (Ինօսիս) անուն Ծովեղերեայ համազգային զբօսարան մը բացուած է ուր թէ եւրոպական և թէ տաճկական նուագածուները կը նուագեն ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի օրերը։

Ցաճախորդք թէ Ծովեղերեայ դերքին, թէ ըմպելեաց մաքրութեան և թէ հանգստութեան մասին չատ գոհ կըլլան։ Ուզողը կրնայ փորձել։

ՆԻՒՐԻՆԻ

Տեղական ապրանքներէն զանազան տեսակ քազմիր չայաքներ կը ծախուին՝ Պահճէ գաբու Ղարաղօլին դէմ թիւ 5 խանութը։

——

ՀՈՒԳՈՆԻ ՓՈՍԿՈԼԵԱՅ
եւ
ՀԻՊՈԼԻՏԵԱՅ ՊԻՆԴԵՄՈՆՏԻ

կրկին տաղք Դերեզմանականք Տաղաչափեալ յանգաւոր ի Բարութենէ Գ. Մըրմըրեան. Տպագրութիւն Արամեան։

Գին 5 զրուշ

Կը վաճառի Կ. Պոլսոյ ամեն գրավաճառաց քով և Պահճէ-գաբուսին սուճի Պոշոս ազայի խանութին, ինչպէս նաև ի Ղալաթիա Քօմիսիօն խանի ստորոտը դուրսի կողմը Գ. Վրուրի Թաչատուրեան Մղմալաճառանոցը։

——

Նորայրի Դաղիներէն-Հայերէն ընդարձակ բառարանին 55 երորդ թերթն հրատարակեցաւ, որ կը հասնի մինչև ի բառն Efféminément· գին 55 թերթերուն 82 1/2 դահեկան արծաթ։ Բաժանորդագրութիւնն է 1 1/2 օսմ. ոսկի, վճարելի կանխիկ։

Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶԱՊԱՆԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ

—

(Արծաթ մեճիտ 20 դուրուշ)

Արուեստ Երկայնակեցութեան . . .	10	Ղրչ
Հոչակաւոր Ոճիրք. —Պրէնվիլիէ Մարքիզուհին Պատկերազարդ . . .	7	»
Տնական Բժիշկ	6	»
Պատյտ մը Պօլսոյ Թաղերու մէջ . .	12	»
Հոչակաւոր Ոճիրք . — Սէն-Ժէրան Կոմսուհին Պատկերազարդ	6	»
Դասագիրք Ազգային Պատմութեան Ջ. տպագրութիւն Ս. Պ. Պ. Փափազեանց	5 1/2	»
Դասագիրք Ընթերցանութեան Պատկերազարդ Ե. տպագրութիւն Ս. Պ. Պ. Փափազեանց	2 1/2	»

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵԼԵՒԱՁԷ ԾԽԱԽՈՏԻ

ԳՕՆԹԻ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ՇԱՀԻՆՆԻ

109 Ղալաթա· Սանտըգճըլար փողոց 109

Ստորագրեալքս առեւտրական բոլոր պատասխանատուութիւնը մեր վրայ առնելով Գօնթի եղբարց եւ Շահինի հետ ընկերութեամբ Ղալաթիոյ Սանտըգճըլար փողոց թիւ 130 գործատունն հաստատելնուս ի վեր՝ արժանապէս քաջալերուեցանք պատուարժան յաճախորդաց բազմութենէն։ Ամէն ոք լաւ գնահատեց մեր գործարանէն ելած ծխախոտին ընտրութիւնը, ճաշակը եւ գիներուն չափաւորութիւնը տեսակցութեան համեմատութեամբ. ուստի եւ մեզ հարկ եղաւ, աւելի ընդարձակ ասպարէզ մը տալ մեր գործատնութեանց։

Ես նախ՝ մեր գործարանին ու վաճառատունը փոխադրելնիս առաջնոյն դիմացը 109 թիւ չէնքին մէջ, եւ իւր անհամեմատ ընդարձակութեամբը խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրաքաղաքէս թէ գաւառներէն եւ թէ օտար երկիրներէ եկած բազմաթիւ հրամաններուն յոյժ գոհացուցիչ կերպիւ եւ փութով կատարելու։

Երկրորդ՝ ծխախոտոյ բերքն արտադրող ամեն կողմ եւ մանաւանդ յինդիճէ յատուկ գործակալներ կարգելով սկսած ենք մանաւոր խնամօք պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամոց եւ գոհողութեանց չնորհիւն է որ այսօր ամենընտիր եւ հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք մատակարարել նաեւ 150 նոց, 200 նոց, եւ 300 նոց եւ աւելի բարձր գիներով ըստ տեսակին։

Այսուհանդերձ ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճաշակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին, բաւական է դիմել մեր վերոյիշեալ գործատունն ի Ղալաթիա Սանտըգճըլար փողոց թիւ 109, եւ կամ ամեն ծխավաճառներէ խնդրել մեր գործարանէն ելած ապրանքներէն։

Յ.Գ. Ստացած երկիրներէ ապրանք ուղղողները կը մատնակցին այն մեծաչնորհին, զոր ունիմք կայսերական կառավարութենէն, որ է պատարօլի տուրքէն ազատ ըլլալ, որով %10 ին 20 չափ կունենան։

Վաճառատուներն են.

Ղալաթիա Սանտըգճըլար	թիւ	109
Ջընտան գարու Զէօմլէկճիլէր	»	29
Իզմին-Իզմիւր	»	56

ՏԷՄԻՐԴԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՏԷՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Ց ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶԱՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Բիզա փաշա խան թիւ 3